

De schrijfbijbel

DE SCHRIJFBIJBEL

De beste redacteuren van Nederland
over het schrijven van een goed boek

Een initiatief van

TenPages.com*

© 2013 TenPages.com

Omslag: De Funkfabriek

Vormgeving binnenwerk: Michiel Niesen, ZetProducties, Haarlem

ISBN 978 94 91553 00 4

ISBN e-book 978 94 91553 01 1

NUR 624

www.tenpages.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch,
door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Een klein jaar geleden was ik op een verjaardagsborrel van een vriend van vroeger. De borrel was bij hem thuis. Ik ben niet zo'n thuisborrelaar, ik hou met name van de gezelligheid in de kroeg. Dat zal wel te maken hebben met het feit dat ik al te lang in de stad woon. Mijn leven speelt zich de afgelopen jaren na werktijd vaak af in de volop aanwezige horeca rondom mijn appartement. Daar waar de drank koud is zoals hij hoort te zijn, en waar ik me vrijer voel om te observeren, integreren of juist deserteren dan in de intieme sfeer van een huiskamer.

Ik besloot dat anderhalf uur een acceptabele minimale aanwezigheidstijd was. Tussen de lauwe witte wijn drinkende dertigers en veertigers door baande ik me een weg naar de voordeur. Bij de keukentafel die tegen de muur aan geschoven dienstdeed als bar werd ik tegengehouden.

‘Zeg, dat is lang geleden!’

Ik herkende het gezicht maar kon het niet plaatsen. Erik* bleek te hebben gewerkt in het café in Den Bosch waar ik in mijn jeugd dikwijls kwam – ook toen hield ik van cafés – en woonde inmiddels net als ik in Amsterdam.

‘Had jij niet een website om mensen te helpen hun boek te laten uitgeven?’

‘Ik heb de website nog steeds, eigenlijk,’ mompelde ik, maar Erik luisterde niet meer en ratelde verder. Erik wilde een boek uitgeven. Kon ik hem dan ook niet helpen? Ik vroeg hem waarom hij een boek wilde uitgeven. Hij dacht even na.

‘Omdat ik schrijver wil worden.’ Zijn blik werd dromerig en dwaalde af.

Toen ik even later de voordeur achter me dichttrok en de donkerte van de nacht in wandelde, dacht ik na over dit gegeven. Waarom koesteren toch zoveel mensen de droom om schrijver

te worden? Ook ik fantaseerde op de middelbare school over het schrijven van een boek. Maar waarom oefent dat beeld van een solist die in afzondering zijn personages tot leven doet komen zo'n romantische aantrekkingskracht uit? Is het omdat we allemaal de behoefte hebben om ons terug te trekken uit de werkelijkheid en een eigen wereld te scheppen? Is het de gedachte aan duizenden lezers die honderden bladzijden lang aandacht hebben voor jouw verhaal? Aan lezers die er zich gedachten over vormen en deze vervolgens delen met anderen zodat jouw creatie zich via hun hoofden en monden verspreidt naar de rest van de wereld?

Die romantische doelen zijn begrijpelijk, onontbeerlijk zelfs in mijn ogen, maar het allerbelangrijkste ingrediënt voor succesvol schrijverschap is de behoefte aan het schrijven zelf. De ontembare drang om jezelf met geschreven woorden te uiten, om te verhalen, om de lezer te ontroeren. Want schrijver word je niet zomaar. Net als voor elk ander beroep moet je kennis en ervaring opdoen, wil je er goed in worden. Beter nog dan schrijver willen worden, kun je beginnen met de focus op het schrijven zelf. 'Schrijfuren' maken zodat je ervaring opdoet. Dit vraagt om niet alleen veel schrijven, maar ook veel denken over dat schrijven. Om telkens kritisch zijn op je eigen tekst, op elke zin, op elk woord dat je schrijft. En niet zelden tot aan frustratie of waanzin toe, als je gezwraagd hebt op een passage, maar hem toch weer naar je digitale prullenbak verwijst. Zoals Herman Brusselmans zei: 'Ik heb tot nog toe achttien keer een boek geschreven, maar ik heb veel vaker géén boek geschreven. Het is een rotgevoel om als je een schrijver bent, te beseffen dat je volop bezig bent geen boek te schrijven.'

Het lezerspubliek is voorbehouden aan degene die niet alleen een grote berg talent heeft, maar ook bereid is om keihard te ploeteren.

Om jouw ploeteren niet voor niets te laten zijn, maar vooral om je ervan te laten genieten en trots de vruchten ervan te laten plukken

in de vorm van je eigen boek is er *De schrijfbijbel*. Deze moderne schrijfgids zal je naast een gevoel van trots ook een gevoel van ongelof bezorgen. Want het beste boek dat jij kunt schrijven, is het boek waarvan je je niet kunt voorstellen dat je het zelf geschreven hebt. Jouw boek zal een boek zijn waarvan je bang wordt, omdat je denkt dat je het niveau nooit meer zal kunnen evenaren. Een boek dat de lezer verward zal doen terugbladeren om tijd te rekenen, om het einde ver weg te houden, terwijl hij tegelijkertijd zijn drang om verder te lezen niet kan onderdrukken.

Je hoeft dat boek gelukkig niet helemaal alleen te schrijven: je krijgt in dit boek hulp van de beste redacteuren van Nederland. De redacteuren die auteurs als Connie Palmen, James Worthy, Loes den Hollander, Susan Smit en Carry Slee begeleidde, redacteuren die de boeken van Jill Mansell en de *Vijtig tinten*-trilogie bekend maakten in Nederland. Deze redacteuren zijn de talentvolle poortwachters van de uitgeverijen die 's lands beste boeken uitgeven. Want juist in een tijd waarin de digitalisering er niet alleen voor zorgt dat iedereen een boek uit zijn of haar toetsenbord kan krijgen, maar het ook nog naar lezers kan distribueren via het internet, is het belang van een goede, kritische redacteur van je werk groter dan ooit.

De redacteuren die meewerkten aan *De schrijfbijbel* vormen het heden en de toekomst van de Nederlandse uitgeverijen en weten als geen ander wat succesvol schrijverschap inhoudt. En ze geven jou een kijkje in de keuken van de schrijver en de uitgeverij. Je zult aan het werk gezet worden. Maar zeker niet zonder resultaat.

Ik wil al die goede redacteuren die hebben meegewerkt aan dit boek danken voor hun geweldige werk in het boekenvak. Door hun passie en inzet kunnen we goede boeken lezen en daardoor worden weer nieuwe schrijvers geïnspireerd en geboren. Ik wil ze bovendien hartelijk danken voor het delen van hun ervaringen in dit boek, hun geheime *tips & tricks*, voor het kijkje in die keuken.

Zij hebben samen een uniek boek gemaakt dat hedendaagser en verfrissender is dan elke andere schrijfgids.

Deze schrijfbijbel is zo inspirerend geworden dat je zelfs als niet-schrijver zin krijgt om aan de slag te gaan. Toen ik hem voor het eerst las, nadat mijn collega's Eva, Nick en Anna er al maanden met alle redacteurs op hadden geploeterd (jawel, ook de redacteurs moesten ploeteren), werd een drang aangewakkerd die ik samen met mijn middelbareschooljaren achter mij dacht te hebben gelaten. Ik kreeg ongelofelijke zin om een boek te schrijven.

Deze schrijfbijbel maakt van iedere lezer een schrijver.

Binnenkort is de vriend uit mijn jeugd weer jarig. Ik neem een exemplaar van *De schrijfbijbel* mee voor Erik. Want ik durf te wedden dat dit boek zelfs hem aan het werk krijgt.

Valentine van der Lande
Oprichter TenPages.com
Februari 2013

*Erik heet in het echt geen Erik en werkte niet in een café maar in een restaurant, wat overigens voor de strekking van het verhaal nauwelijks uitmaakt.

INHOUDSOPGAVE

1. WIE IS JOUW LITERAIRE ALTER EGO? – DOE DE TEST 13
door de redactie

2. ACHT OEFENINGEN EN EEN MESTBLOEM 41
– SCHRIJFOEFENINGEN
door de redactie

Morgen begin ik echt! 56
– *Hedda Sanders over de praktische voorbereiding*

3. STARTERSPAKKET 71

Van idee tot verhaal 72
– *Hedi de Vree over de eerste opzet*

INFOBITE: Erotiek 97
door Marscha Holman

INFOBITE: Het schrijven van een liefdesroman 99
door Linda Crombach

De wereld die je creëert 102
– *Maria Holtrop over het gebruik van decor en omgeving*

INFOBITE: Kinder- en jeugdboeken 109
door Maria Holtrop

INFOBITE: Live or let die (thrillers) 124
door Ilse Karman

4. HET BUREAU 127

Jouw handschrift 128
– *Ilonka Reintjens over stijl*

INFOBITE: Dialect 137
door Linda Crombach

INFOBITE: Het schrijven van een serie an sich 143
door Susanne van Dijk-Diependaal

Show, don't tell 145
– *Willemijn Tillmans over inhoudelijke technieken*

INFOBITE: Commerciële fictie 162
door Juliette van Wersch

Rust, reinheid, regelmaat 164
– *Claudia van der Werf over de modus operandi*

INFOBITE: Opvallen met je manuscript 179
door Rosanne van Asperen de Boer

5. DE WERKELIJKHEID IS SOMS VREEMDER DAN FICTIE 181

Een checklist voor non-fictieschrijvers 182
– *Wiebe de Jager adviseert*

De werkelijkheid van het schrijven over de werkelijkheid 194
– *Marijke Wempe over het schrijven van een non-fictieproposaal*

INFOBITE: De Dummy-reeks 206
door Annemijn Joosen & Robin Meeuwisse

6. SHIT HAPPENS 207

Schrijverszorgen 208

– *Frank Noë over slapeloze nachten*

Wat te doen bij tegenslag? 212

– *Marscha Holman over writer's block en andere struikelblokken*

7. ON Y VA 225

En als het er dan echt van komt... 226

– *Tomás Kruijer over het uitgeefproces*

INFOBITE: De boekhandel 242

door Carla de Jong

Zo kan het ook 244

– *Alternatieve uitgeefmogelijkheden*

door de redactie

INFOBITE: Boekpresentaties 254

door Remco Volkers

Pak ze, tijger 256

– *Wiebe de Jager over marketing*

INFOBITE: Don't quit your day job 261

door Diana Gvozden

8. DE WINNAARS VAN DE SCHRIJFBIJBEL- & TENPAGES.COM-SCHRIJFWEDSTRIJD 263